

VARNOST NA SPLETU NA OŠ CANKOVA

SPLOŠNO

Na OŠ Cankova uporabljamo sodobne oblike in metode dela pri vzgojno izobraževalnem delu, kjer vključujemo tudi uporabo IKT in svetovnega spleta. Uporaba interneta je učencem v veselje in v mnogočem tudi v korist. Zavedamo pa se, da je potrebno poskrbeti za varno uporabo naprav in spleta ter s tem seznanjati otroke na vseh stopnjah razvoja. Na šoli izvajamo različne aktivnosti za varno rabo naprav pri pouku pri različnih predmetih, v spletni učilnici dela na daljavo, preko delavnic pri razrednih urah in drugih dogodkih. Vsi zaposleni spregovorijo o e-varnosti, ko je to potrebno v skladu z načrtovanimi aktivnostmi. Posebno pozornost namenimo tudi varni rabi interneta ob dnevu ozaveščanja (Save internet day, 9. februarja 2021). O varni rabi interneta obveščamo tudi starše ter jih tudi s sprotnimi soglasji seznanjamo z aktivnostmi, ki potekajo z uporabo naprav in v spletnih okoljih.

Nekaj splošnih poudarkov:

1. Naši učenci pridobijo znanje o spletni varnosti na začetku šolskega leta in z vsako spletno dejavnostjo. Učence seznanimo s spletno varnostjo pri pouku in pred izvedbo dejavnosti, ki se izvajajo v računalniški učilnici.

Enkrat na leto, v mesecu februarju, imamo tudi spletne dneve varnosti – ob dnevu varne rabe interneta. Učenci sodelujejo v dejavnostih, povezanih z varnostjo in zaščito svoje identitete, kadar so povezani v svetovni splet.

2. Naši učenci imajo tudi uradne šolske račune. Delo na daljavo in dejavnosti, povezane s poukom v šoli, potekajo preko teh računov.

3. Na šoli za spletno varnost skrbi usposobljeni učitelj računalništva in drugi učitelji, ki so pridobili ustrezne digitalne kompetence ali pa so vključeni v mednarodno sodelovanje preko projektov eTwinning ali Erasmus +. Učitelji lahko z izobraževanjem na portalu SIO pridobijo značko pametni uporabnik interneta. To značko si je pridobila učiteljica Monika Hajdinjak.

4. Vodstvo šole se zelo zavzema za spletno varnost.

5. Šola ima napisana pravila pri delu z računalniki v računalniški učilnici in pravila vedenja na svetovnem spletu.

6. Tudi v pravilih šolskega reda je zavedeno pravilno spletno vedenje. Učence opozori na nevarnosti na spletu in jih opozori, kako se jim lahko uspešno izognejo (varovanje osebnih podatkov in ustrezna komunikacija z drugimi).

7. Koordinator e-varnosti na naši šoli je učitelj računalništva, ki ima za to ustrezno izobrazbo in kompetence. Posreduje jih vsem učiteljem in zaposlenim na občasnih izobraževanjih na šoli. Seznanja tudi z novostmi in projekti s področja e-varnosti.

8. Navodila posredujemo učencem večkrat ob različnih situacijah, z njimi seznanjamo starše (na roditeljskih sestankih) ter smo jim kot strokovni delavci z ustrezno uporabo mobilnih naprav in računalnikov tudi sami dober zgled.

DOKUMENTI, KI VSEBUJEJO DOLOČILA O VARNOSTI GLEDE UPORABE NAPRAV, SVETOVNEGA SPLETA NA ŠOLI:

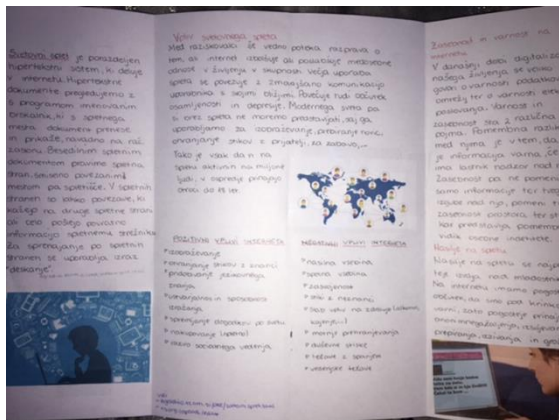
- Pravila šolskega reda

Ta prepovedujejo uporabo IKT v šolskih prostorih, razen v izobraževalne namene, ko si učitelji tudi pridobijo soglasje staršev za uporabo. Takrat uporaba naprav in svetovnega spleta poteka v skladu z navodili učitelja, ki aktivnost izvaja.

- Vzgojni načrt (vedenje, medvrstniško nasilje, zaščita otrok s preventivnimi in proaktivnimi dejavnostmi)
- Individualni delovni načrt učitelja (vsebuje določila o načinih mednarodnega sodelovanja in poudarja tudi e-varnost v času trajanja projektov eTwinning)
- Soglasja, ki jih pripravijo učitelji izvajalci določenih aktivnosti

PRIMERI IZVEDENIH AKTIVNOSTI ZA OZAVEŠČANJE O VARNOSTI NA SPLETU V ZADNJEM OBDOBJU ZA UČENCE IN UČITELJE:

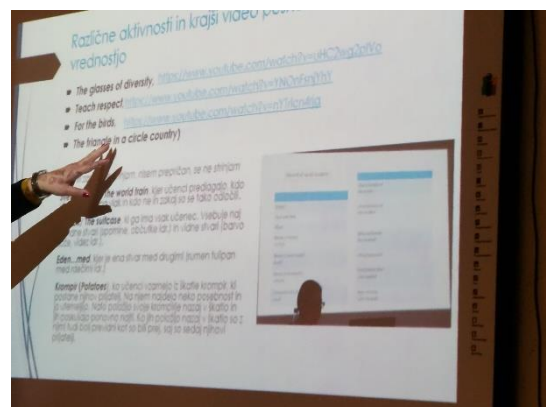
- V okviru rednega pouka: pri predmetu Domovinska in državljanska kultura ter etika, kjer v okviru teme o globalnih družbenih problemih izpostavimo pojav in značilnosti svetovnega spleta ter se seznanimo z različnimi nevarnostmi na spletu.

Primer izdelka učenke ozaveščanja o

e-varnosti

(Foto: M. Hajdinjak, 2021)

Predstavitev kolektivu

(Foto: V. Ismajlovič, 2019)

- Ozaveščanje v kolektivu na izobraževalnih konferencah. Kot primer navajam prenos informacij o medvrstniškem nasilju, medsebojnih odnosih ter tudi e-varnosti z izobraževanja iz projekta Erasmus + KA 101 na Cipru, ki ga je izvedla učiteljica Monika Hajdinjak, v letu 2019

- V okviru dodatnih dejavnosti za nadarjene učence, ob seznanitvi s projektom, ko jim predstavimo e-varnost.
- Safe internet day 2021: učenci bodo ustvarjali plakate v Canvi, ki jih bomo razstavili na šolski spletni strani (vsak plakat bo ozaveščal o enem pravilu vedenja na spletu), ob tem bomo reševali tudi kviz o varni rabi interneta v orodju Quizzies.

PREDLOGI ZA USPOSABLJANJA UČITELJEV NA PODROČJU E VARNOSTI:

- Pridobitev značke pametni uporabnik interneta (učitelji imajo možnost pridobiti značko v okviru razpisanih izobraževanj na portalu SIO)
- Sodelovanje na dnevu varne rabe interneta (Safe internet day 2021)
- Sodelovanje v ozaveščevalnih dogodkih na portalu eTwinning
- Izobraževalna konferenca s predstavitvijo dogovorjenih pravil uporabe pravil za e – varnost na šoli
- Izobraževanje o e varnosti, ki ga organizira računalničar na šoli (udeleženci se seznanijo s spletnimi stranmi in portali, ki ozaveščajo o e-varnosti in pripravijo aktivnosti za svoje predmetno področje)
- Razpisani tečaji usposabljanja za učitelje (kot je bil na primer Online course eTwinning)
- Razpisani tečaji usposabljanja za učitelje (kot je bil na primer Online course eTwinning)

SPLETNI BONTON

- Naprave (računalnik, pametni telefon, tablica) in svetovni splet uporablaj zmerno. Pretirana raba lahko vpliva na tvoje zdravje, zato ne pretiravaj pri uporabi.
- Kadar se z nekom pogovarjaš, ob tem ne uporablaj mobilne naprave.
- Pri sporočanju in komunikaciji z drugimi bodi vljuden. Upoštevaj spletno etiko. Z drugimi se pogovarjaj tako, kot si želiš, da bi se drugi pogovarjali s teboj.
- Ko se z nekom pogovarjaš na spletu, uporablaj vzdevek.
- Na napravah, ki jih uporabljajo tudi drugi, se po končanem delu vedno odjavi.
- Varuj svoje osebne podatke (podatke osebne in digitalne identitete) in jih nikomur ne posreduj. Varuj gesla, uporablaj varna gesla in jih pogosto zamenjaj.
- Preko e pošte ali spletne strani nikoli ne sporočaj gesel ustanovam, saj je morda spletna prevara.
- Ne odpiraj pošte in priponk od neznancev.
- Ne objavlaj in ne pošiljaj nespodobnih fotografij sebe ali drugih. Za vsako objavo fotografij ali posnetka drugih ljudi moraš imeti njihovo dovoljenje.
- Če te kdo kdaj nadleguje, to nemudoma povej staršem.

SPLETNE STRANI ZA POMOČ:

- ! Za več uporabnih nasvetov obišči spletno mesto, skupno slovensko točko za nasvete s področja spletne varnosti:
- <http://otroci.safe.si/>
- ! Pomoč učiteljem: <https://safe.si/ucitelji>

Safe.si: Kako ohraniti zasebnost v socialnih omrežjih:

https://safe.si/sites/default/files/1361790806zgibanka_zasebnost_v_soc_omrezjih_safe_si_zadnjaverzija.pdf

Safe.si: Kako varno in odgovorno klepetati preko videa?

<https://safe.si/nasveti/obnasanje-na-spletu/video-klepet>

Safe.si: Obnašanje in komuniciranje na spletu-10 naj nasvetov

<https://safe.si/nasveti/obnasanje-na-spletu/obnasanje-in-komuniciranje-na-spletu-10-naj-nasvetov>

Safe.si: Zaščita zasebnosti-10 naj nasvetov

<https://safe.si/nasveti/moja-identiteta-in-zasebnost/zascita-zasebnosti-nasveti>

- ! Informiraj se o varnosti na spletu: <https://www.varninainternetu.si/>
- ! O morebitnih zlorabah lahko oddaš prijavo na spletno oko:
<https://www.spletno-oko.si/>
- ! O težavah z odvisnostjo (od svetovnega spleta) in drugih težavah lahko otroci uporabijo pogovor s svetovalci na TOM telefonu na št. 116 111 ali na spletnem mestu <http://www.e-tom.si/>
- ! Arnes.si.2020. Varnost in obnašanje na spletu, informacije za učence in starše:
<https://portalosv.splet.arnes.si/digitalna-pismenost/varnost-in-obnasanje-na-spletu/>
- ! Druge koristne povezave:
www.logout.si

PRAVILA RABE IKT NA ŠOLI

Vsi na šoli si prizadevamo, da bi računalnike, mobilnike in ostalo IKT uporabljali varno in odgovorno. Zato ne bomo tolerirali uporabe IKT, ki bi na kakršen koli način ogrožala varnost učencev ali zaposlenih oz. posegala v zasebnost drugih.

Šola nadzoruje uporabo IKT učencev. Na šoli ne dovolimo medvrstniškega nasilja ter prav tako ne toleriramo nikakršnih dejanj spletnega nadlegovanja.

V času šolskih dejavnosti (pouk, odmori, dnevi dejavnosti, ostale dejavnosti) je prepovedana uporaba vseh naprav IKT (mobilni telefoni, predvajalniki, fotoaparati, kamere, igralne konzole ipd.). Učenci morajo imeti mobilne telefone in druge naprave izklopljene, da ne motijo pouka.

Uporabo posameznih naprav lahko za namen pouka odobri posamezni učitelj. Učitelj določi, katere naprave učenci lahko uporabljajo, za kaj lahko učenci napravo uporabijo in koliko časa velja to dovoljenje.

Učenci so za svoje naprave odgovorni sami. Šola za morebitne poškodbe in kraje naprav učencev ne prevzema nobene odgovornosti.

Učence bodo pri uporabi IKT nadzorovali učitelji in drugi strokovni delavci šole.

Učenci morajo za vsako nedogovorjeno uporabo IKT vprašati učitelja in pridobiti dovoljenje za omenjeno početje.

V prostorih šole ni dovoljeno:

- nameščati (inštalirati) kakršne koli programe na šolske računalnike,
- uporabljati USB ključke ali druge nosilce podatkov brez predhodnega dogovora z učiteljem,
- spreminjati nastavitve računalnikov,
- uporabljati splet brez dovoljenja učitelja,
- prižigati in ugašati računalnike brez dovoljenja učitelja,
- vdirati v spletne storitve drugih, v brezžično omrežje šole ali uporabljati žično omrežje s svojo napravo brez predhodnega soglasja šole.

Na šoli si prizadevamo, da bi učenci varno in odgovorno uporabljali spletne storitve tudi, kadar niso v šoli.

Če imajo učenci težave z uporabo spleta, spletnim nadlegovanjem ali kakršna koli druga vprašanja, lahko vprašajo za nasvet učitelje ali druge delavce šole. Skupaj poskušamo pomagati in poiskati rešitve za nastale težave.

Učenci, ki bodo IKT naprave uporabljali v nasprotju s temi pravili, bodo napravo izročili učitelju. Naprava mora biti predhodno izklopljena s strani učenca/ke. Učitelj bo napravo izročil zaposlenim v upravi šole, ti pa jo bodo shranili na varnem. Izročene naprave lahko prevzamejo osebno le starši učenca(ke).

Posledice ostalih kršitev določajo pravila šolskega reda, vzgojni načrt in veljavni pravilniki s področja šolstva.

IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO

PRAVILA ZA SODELOVANJE NA VIDEOKONFERENCAH ZOOM

- ! Na videokonferenco prideš točno.
- ! Prijaviš se s svojim imenom in priimkom. Kraja identitete je kaznivo dejanje.
- ! Na videokonferenci moraš imeti prižgano kamero. V primeru nedelovanja naj se starši predhodno obrnejo na razrednika/ravnateljico.
- ! Zvok vključiš po dogovoru z učiteljem.
- ! Ne menjaj ozadja v času videokonference, s tem motiš pouk. Neprimerna ozadja ali žaljivi napisi sodijo med kršitve šolskega reda.
- ! Ne posegaj v predstavitev učitelja ali sošolca (čečkanje, klikanje, zvoki, reakcije ipd.)
- ! Snemanje ali fotografiranje videokonferenc ali objava/deljenje le-teh na spletu brez pisnega soglasja šole ni dovoljeno in je kaznivo dejanje.

DODATEK: Spletna varnost za sodelovanje v mednarodnih projektih eTwinning (za potrebe spletne učilnice Twinspace v angleščini)

1. General rules in one of eTwinning project of our students in eTwinning twinspace:

- ! *Never share your ID and password with anyone*
- ! *Be polite and helpful with all the members in the group*
- ! *Don't be afraid to ask for help*
- ! *Feel free to share your ideas and resources with other members*
- ! *Carry out tasks on time*
- ! *Pay attention to respect rules and copyrights*
- ! *Collaborate with other members*
- ! *Be open-minded, explore, learn and have fun*
- ! *Never use bad and offensive language*
- ! *Everyone's opinion matters, don't be afraid to share!*
- ! *Do not let your level of English prevent you from posting!*
- ! *We are here to learn from each other NOT to judge one another!*

2. The Core Rules of Netiquette

Please keep in mind while online.

Netiquette, or network etiquette, is concerned with the "proper" way to communicate in an online environment. Consider the following "rules," adapted from Virginia Shea's *The Core Rules of Netiquette*, whenever you communicate in the virtual world.

Rule 1: Remember the Human

When communicating electronically, whether through email, instant message, discussion post, text, or some other method, practice the Golden Rule: Do unto others as you would have others do unto you. Remember, your written words are read by real people, all deserving of respectful communication. Before you press "send" or "submit," ask yourself, "Would I be okay with this if someone else had written it?"

Rule 2: Adhere to the same standards of behavior online that you follow in real life

While it can be argued that standards of behavior may be different in the virtual world, they certainly should not be lower. You should do your best to act within the laws and ethical manners of society whenever you inhabit "cyberspace." Would you behave rudely to someone face-to-face? On most occasions, no. Neither should you behave this way in the virtual world.

Rule 3: Know where you are in cyberspace

"Netiquette varies from domain to domain." (Shea, 1994) Depending on where you are in the virtual world, the same written communication can be acceptable in one area, where it might be considered inappropriate in another. What you text to a friend may not be appropriate in an email to a classmate or colleague. Can you think of another example?

Rule 4: Respect other people's time and bandwidth

Electronic communication takes time: time to read and time in which to respond. Most people today lead busy lives, just like you do, and don't have time to read or respond to frivolous emails or discussion posts. As a virtual world communicator, it is your responsibility to make sure that the time spent reading your words isn't wasted. Make your written communication meaningful and to the point, without extraneous text or superfluous graphics or attachments that may take forever to download.

Rule 5: Make yourself look good online

One of the best things about the virtual world is the lack of judgment associated with your physical appearance, sound of your voice, or the clothes you wear (unless you post a video of yourself

singing Karaoke in a clown outfit.) You will, however, be judged by the quality of your writing, so keep the following tips in mind:

Always check for spelling and grammar errors

Know what you're talking about and state it clearly

Be pleasant and polite

Rule 6: Share expert knowledge

The Internet offers its users many benefits; one is the ease in which information can be shared or accessed and in fact, this "information sharing" capability is one of the reasons the Internet was founded. So in the spirit of the Internet's "founding fathers," share what you know! When you post a question and receive intelligent answers, share the results with others. Are you an expert at something? Post resources and references about your subject matter. Recently expanded your knowledge about a subject that might be of interest to others? Share that as well.

Rule 7: Help keep flame wars under control

What is meant by "flaming" and "flame wars?" "Flaming is what people do when they express a strongly held opinion without holding back any emotion." (Shea, 1994). As an example, think of the kinds of passionate comments you might read on a sports blog. While "flaming" is not necessarily forbidden in virtual communication, "flame wars," when two or three people exchange angry posts between one another, must be controlled or the camaraderie of the group could be compromised. Don't feed the flames; extinguish them by guiding the discussion back to a more productive direction.

Rule 8: Respect other people's privacy

Depending on what you are reading in the virtual world, be it an online class discussion forum, Facebook page, or an email, you may be exposed to some private or personal information that needs to be handled with care. Perhaps someone is sharing some medical news about a loved one or discussing a situation at work. What do you think would happen if this information "got into the wrong hands?" Embarrassment? Hurt feelings? Loss of a job? Just as you expect others to respect your privacy, so should you respect the privacy of others. Be sure to err on the side of caution when deciding to discuss or not to discuss virtual communication.

Rule 9: Don't abuse your power

Just like in face-to-face situations, there are people in cyberspace who have more "power" than others. They have more expertise in technology or they have years of experience in a particular skill or subject matter. Maybe it's you who possesses all of this knowledge and power! Just remember:

knowing more than others do or having more power than others may have does not give you the right to take advantage of anyone. Think of Rule 1: Remember the human.

Rule 10: Be forgiving of other people's mistakes

Not everyone has the same amount of experience working in the virtual world. And not everyone knows the rules of netiquette. At some point, you will see a stupid question, read an unnecessarily long response, or encounter misspelled words; when this happens, practice kindness and forgiveness as you would hope someone would do if you had committed the same offense. If it's a minor "offense," you might want to let it slide. If you feel compelled to respond to a mistake, do so in a private email rather than a public forum.

Adapted from The Core Rules of Netiquette Shea, V. (1994). Core rules of netiquette. Netiquette (Online ed., pp. 32-45). San Francisco: Albion Books.

3. RULES FOR THE CHAT ROOM AND ZOOM

3.1. RULES FOR THE CHAT ROOM

- Upon entering the chat room, participants greet each other and introduce themselves
- We are polite in conversation

3.2. RULES FOR THE ZOOM MEETING

- Students should wear a mask or use such kind of zoom effects (like sunglasses or others) to hide their faces partly.
- They must write their names on zoom and a country (for example Monika H., SLO)
- At the meeting, 3 students from each school can introduce themselves (name, country, school, interests, hobbies, how they like eTwinning and our project,...)
- The chat during ZOOM meeting can be used only for communication between all participants. It is not allowed to write personal data in the chat.

The students who don't obey these rules aren't allowed to attend the meetings.

Pripravila: Monika Hajdinjak, prof.